

e-ISSN 3083-6018

СОЦІАЛЬНИЙ РОЗВИТОК: економіко-правові проблеми

<https://www.eu-scientists.com/index.php/sdel>

Економічний аналіз сучасного стану ринку праці в Україні

Ганна С. Цимбалюк ^{1*} ● Надія В. Рихліцька ²

¹ Хмельницький інститут Міжрегіональної академії управління персоналом (Україна).
Завідувачка кафедри економіки та управління, кандидат економічних наук.

² Хмельницький інститут Міжрегіональної академії управління персоналом (Україна).
Здобувачка II (магістерського) рівня вищої освіти.

* Автор-кореспондент, e-mail: Anatsumbaluk@gmail.com

СТАТТЯ	АНОТАЦІЯ
Дослідницька DOI: 10.70651/3083-6018/2025.1.01 Авторське право © 2025 авторів Цей твір ліцензовано на умовах Ліцензії Creative Commons «Із Зазначенням Авторства – Некомерційна 4.0 Міжнародна» (CC BY-NC 4.0). 	У статті проаналізовано сучасний стан основних індикаторів ринку праці України. Актуальність дослідження зумовлена необхідністю адаптації ринку праці до нових умов у режимі воєнного стану. Основна увага приділена пошуку сучасних тенденцій на ринку праці для забезпечення ефективного прийняття управлінських рішень на державному рівні та оперативного реагування на зміни, які відкривають можливості розвитку як для роботодавців, так і для шукачів роботи. У дослідженні використано методи збору та обробки даних, кількісний аналіз і синтез, логічне порівняння, аналіз порівняльних переваг і графічний метод. Результати показали значне скорочення постійного населення протягом останніх десяти років. Зокрема, у 2022 році, після початку повномасштабного вторгнення, за офіційними даними, чисельність постійних жителів скоротилася на 6,2 мільйона осіб. Основними причинами є високий рівень смертності, що перевищує народжуваність, і зростання частки населення пенсійного віку (65 років і старше). За останні два десятиліття ця частка значно збільшилася, створюючи додатковий економічний тиск. Низький рівень народжуваності та старіння населення погіршують демографічну ситуацію, яка оцінюється як негативна. Економічні наслідки повномасштабного вторгнення також істотно вплинули на ринок праці. Багато роботодавців були змушені звільнити працівників, значна частина підприємств була зруйнована, що спричинило різке скорочення попиту та пропозиції на ринку праці. Це підтверджується динамікою нових вакансій і резюме на платформах пошуку роботи. Починаючи з червня 2022 року, ринок праці поступово почав відновлюватися. Проте попит на робочу силу суттєво перевищує пропозицію, що створює дисбаланс. Не зважаючи на це, відновлення триває, даючи підстави сподіватися на покращення ситуації найближчим часом. Подальші дослідження мають бути спрямовані на розробку ефективних управлінських інструментів для регулювання ринку праці на всіх рівнях і інтеграцію міжнародного досвіду з метою стабілізації ринку праці в Україні.

КЛЮЧОВІ СЛОВА

ринок праці, зайнятість, безробіття, чисельність населення, заробітна плата, аналіз.

e-ISSN 3083-6018

SOCIAL DEVELOPMENT: Economic and Legal Issues

<https://www.eu-scientists.com/index.php/sdel>

Economic Analysis of the Current State of the Labor Market in Ukraine

Hanna Tsymbalyuk ¹ * ● Nadiya Rykhlitska ²

¹ Khmelnytsky Institute of the Interregional Academy of Personnel Management (Ukraine). Head of the Department of Economics and Management, Candidate of Economic Sciences.

² Khmelnytsky Institute of the Interregional Academy of Personnel Management (Ukraine). Master's Student.

* **Corresponding Author**, e-mail: Anatsumbaluk@gmail.com

ARTICLE INFO

ABSTRACT

Research Article

DOI:

[10.70651/3083-6018/2025.1.01](https://doi.org/10.70651/3083-6018/2025.1.01)

Copyright © 2025
by authors

This is an open access journal and all published articles are licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International (CC BY-NC 4.0)

The article examines the current state of the main indicators of the labor market of Ukraine. The study's relevance is due to the need to adapt the labor market to new conditions under martial law. The study aims to find current trends in the labor market to make effective management decisions at the state level and quickly respond to changes that open up development vectors for both employers and job seekers. The study used data collection and processing methods, quantitative analysis and synthesis, logical comparison, the comparative advantage method, and the graphical method. The results of the study found that over the past 10 years, there has been a decrease in the number of permanent residents. In 2022, after the start of the full-scale invasion, according to official data, the number of permanent residents decreased by 6.2 million people. The main reasons for this are the high mortality rate, which exceeds the birth rate, as well as the growth of the share of the population of retirement age (65 years and older). Over the past two decades, this share has increased significantly, creating additional pressure on the country's economy. Low birth rates and an aging population are worsening the demographic situation, which is currently assessed as negative. The economic consequences of the full-scale invasion in 2022 also significantly impacted the labor market. A large number of employers were forced to lay off staff, and many enterprises were destroyed, which caused a sharp decrease in demand and supply in the labor market. These changes can be traced through the dynamics of the index of new vacancies and resumes on job search platforms. Starting in June 2022, the labor market gradually began to recover. However, the demand for labor significantly exceeds the supply, which causes an imbalance. Despite this, the recovery of the labor market is ongoing, and there is hope for an improvement in the situation shortly. Future research should be aimed at finding appropriate management tools at all levels of labor market regulation and integrating international experience in improving the state of the labor market in Ukraine.

KEYWORDS

labor market, employment, unemployment, population, wages, analysis.

1. Вступ

Розвиток національної економіки та підтримка її життєздатності в умовах кризи значною мірою залежить від стану ринку праці, сформованих на ньому тенденцій, а також його гнучкості й здатності адаптуватися до нових умов. Кон'юнктура ринку праці є ключовим чинником кадрового забезпечення економіки, оскільки дисбаланс між попитом і пропозицією, а також асиметрії в показниках його стану ускладнюють процес заповнення вакансій і забезпечення бізнесу кваліфікованим персоналом. В умовах воєнного часу ринок праці оперативно реагує на руйнування промислової та соціальної інфраструктури, розрив економічних і логістичних зв'язків, відтік робочої сили, а також зміну її структури. Ринок праці та робочі місця є найдинамічнішими складовими механізму функціонування ринкової економіки, оскільки вони відображають соціально-економічні, політичні та демографічні процеси в будь-якій країні. Сьогодні, аналізуючи практичні аспекти та можливі перспективи, можна констатувати, що стан вітчизняного ринку праці характеризується розбалансованістю та недостатнім регулюванням з боку державних органів. Якщо в зарубіжних країнах розвиток ринку праці здебільшого зумовлений еволюцією соціально-економічних відносин у суспільстві, то в Україні він часто формується під впливом низки непередбачуваних дій і заходів. Зазначене вище підкреслює актуальність дослідження стану ринку праці з метою виявлення ключових тенденцій, що формуються у сфері попиту та пропозиції робочої сили в умовах воєнного часу.

2. Огляд літературних джерел

Питання функціонування вітчизняного ринку праці, аналіз досвіду зарубіжних країн, а також статистичне дослідження ключових показників, проблем та шляхів їх вирішення в контексті ринкової кон'юнктури висвітлено в роботах багатьох науковців. Серед них можна виділити дослідження таких учених-економістів, як В. Антонюк [1], О. Грішнова та В. Лисенко [2], С. Єлісєєва, Н. Кутова, та І. Столетова [3], С. Калініна [4], О. Примостка [5] та ін.

У розглянутих наукових працях акцентовано увагу на ключових аспектах, напрямках розвитку, перспективах, проблемах та шляхах їх подолання як у контексті вітчизняного, так і міжнародного ринку праці. З початком повномасштабної агресії РФ в Україні у науковому середовищі почали з'являтися дослідження, присвячені аналізу її наслідків для ринку праці, а також розробці шляхів вирішення проблеми кадрового забезпечення бізнесу в умовах розбалансованості ринку праці, спричиненої війною. Ці питання також висвітлено в аналітичних матеріалах державних та приватних структур, таких як Національний Банк України, Державна служба статистики України, Інформаційне агентство УНІАН, сайт Опендатабот, Центр економічних і соціальних досліджень Національного інституту стратегічних досліджень та інші.

3. Постановка завдання

Метою дослідження є проведення статистичного аналізу українського ринку праці та його ключових аспектів у контексті функціонування ринкової економіки за умов загострення фінансово-економічної кризи, спричиненої пандемією та військовим конфліктом.

4. Методи та матеріали

Дослідження базувалося на комплексному аналізі наукових публікацій і звітів, що висвітлюють ключові показники ринку праці в Україні. У ході роботи використовувалися методи збору й обробки даних, кількісний аналіз і синтез, логічне порівняння, метод порівняльних переваг, а також графічний метод.

5. Результати та обговорення

У сучасних умовах стрімкої глобалізації та значних трансформацій світової економіки змінюються вимоги до людського капіталу та робочої сили. Людський капітал стає ключовим

ресурсом у сучасному конкурентному середовищі. Проте сучасні ринки праці не встигають адаптуватися до швидкого розвитку технологій та постійних змін.

Ці глобальні тенденції також відображаються на ринку праці України, який зазнає суттєвих змін щороку. Основними факторами впливу є нестабільна економіко-політична ситуація, прискорення темпів розвитку технологій та галузей, активізація міграції, посилення комунікаційних зв'язків, трансформація умов праці та форм зайнятості, а також зміни в податковому й трудовому законодавстві. Усі ці чинники викликають значні коливання основних показників ринку людського капіталу в Україні.

Рівень середньої заробітної плати є важливим показником стану ринку праці та одним із ключових індикаторів оцінки соціально-економічного рівня життя. Загалом спостерігається позитивна динаміка середньої заробітної плати (рис. 1). Проте її зростання не завжди означає покращення рівня життя, оскільки одночасно з підвищенням заробітної плати збільшуються інфляція, ціни на товари та послуги, а також змінюється курс валют [3].

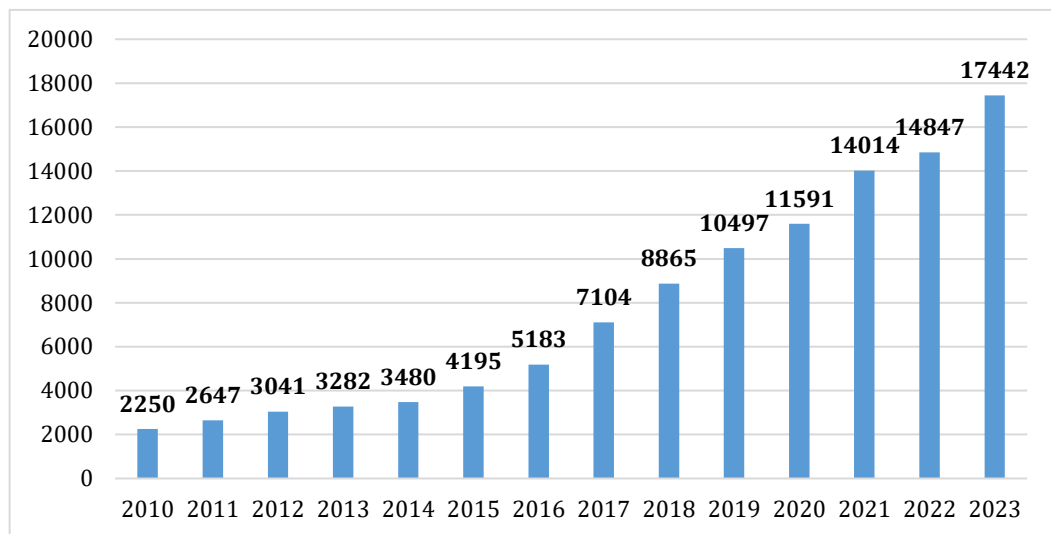

Рис. 1. Динаміка середньої заробітної плати в розрахунку на одного штатного працівника, грн

Джерело: розроблено автором на основі статистичних даних сайту НБУ [6].

За даними статистики Національного Банку України, у 2021 року середня заробітна плата становила 14 014 грн. Після початку повномасштабного вторгнення в лютому 2022 року заробітна плата на кінець року зросла на 6 %, що частково пояснюється авансовими виплатами та компенсаціями, які багато компаній надавали своїм працівникам для підтримки. А у 2023 році середня зарплата зросла до 17 442 грн [6].

Хоча рівень заробітної плати зріс порівняно з довоєнним періодом, це не привело до значного покращення рівня життя українців, оскільки паралельно відбувалося зростання цін на основні товари та послуги.

Поточна ситуація на ринку праці України є вкрай складною. У 2023 році порівняно з 2021 роком чисельність населення скоротилася приблизно на 6,2 млн осіб, що є найбільшим падінням за останні два десятиліття (рис. 2). Основною причиною стало повномасштабне військове вторгнення, яке розпочалося 24 лютого 2022 року. Рівень народжуваності на кінець 2024 року може досягти найнижчого показника за останні 20 років. Точні дані щодо смертності складно оцінити, але військові дії призвели до значних втрат серед населення.

Ситуація загострює проблему старіння нації, оскільки частка населення віком 65 років і старше залишається дуже високою. Це спричинило значне скорочення чисельності економічно активного населення, яке у 2023 року становило лише 12,3 млн осіб. Демографічні зміни негативно вплинули на ринок праці, знизивши як рівень зайнятості, так і підвищивши рівень безробіття (рис. 3).

Згідно з даними НБУ, зайнятість знизилася, а рівень безробіття досяг історичного максимуму за 20 років – 22,1 % у 2023 році. Хоча попит на ринку праці поступово повертається

до довоєнного рівня, пропозиція значно скоротилася, що призвело до зростання конкуренції серед кандидатів на тлі обмеженої кількості вакансій [6].

Рис. 2. Динаміка чисельності населення, осіб

Джерело: розроблено автором на основі даних [7; 8]

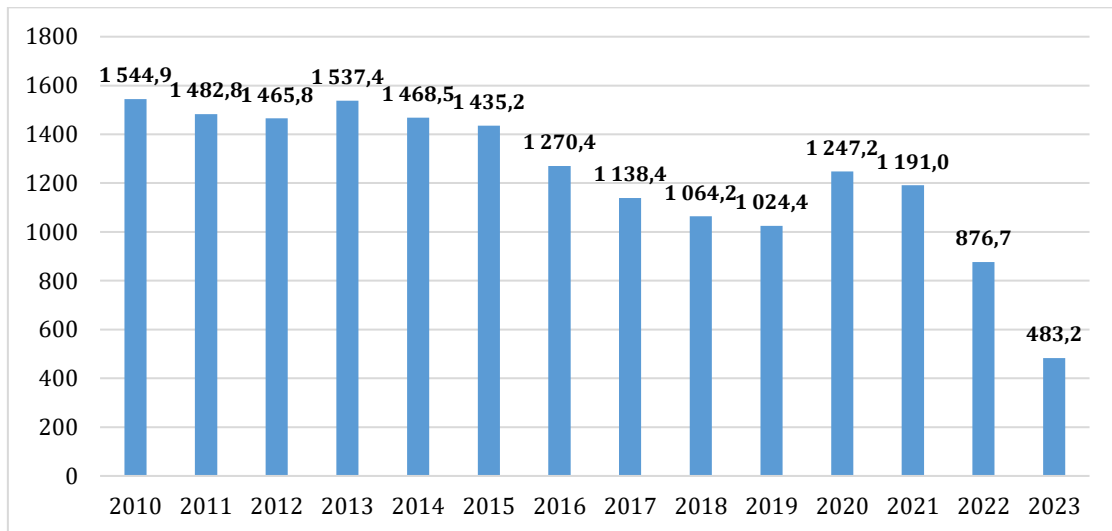

Рис. 3. Динаміка кількості зареєстрованих безробітних, тис. осіб

Джерело: розроблено автором на основі статистичних даних сайту НБУ [6].

Експерти прогнозують поступове відновлення показників зайнятості та безробіття до довоєнного рівня, однак для покращення демографічної ситуації знадобляться десятиліття. Україна стикається з тривалим і складним процесом соціально-економічного відновлення, який може дозволити не лише досягти довоєнних показників ринку праці, а й перевершити їх у перспективі.

Рівень безробіття безпосередньо пов'язаний із зайнятістю населення. У 2022 році рівень зайнятості в Україні становив 49,7 % (12,5 млн осіб) (рис. 4.), що є одним із найнижчих показників у Європі. Для порівняння, в Італії цей показник навіть нижчий, а в Румунії знаходиться на схожому рівні. У світовому масштабі середній рівень зайнятості становить 56 %.

Одними з причин низької зайнятості є війна в країні та велика частка населення пенсійного віку, яка має суттєвий вплив на ринок праці. В Україні частка населення пенсійного віку з кожним роком зростає, що лише посилює проблему. Початок повномасштабного вторгнення у 2022 році ще більше загострив ситуацію із зайнятістю. Погіршення демографічної ситуації, нестабільність політичного та економічного стану, а також військові дії стали основними факторами, які негативно вплинули на ринок праці. На сьогоднішній день Україна має одну з найгірших ситуацій із зайнятістю та безробіттям серед європейських країн.

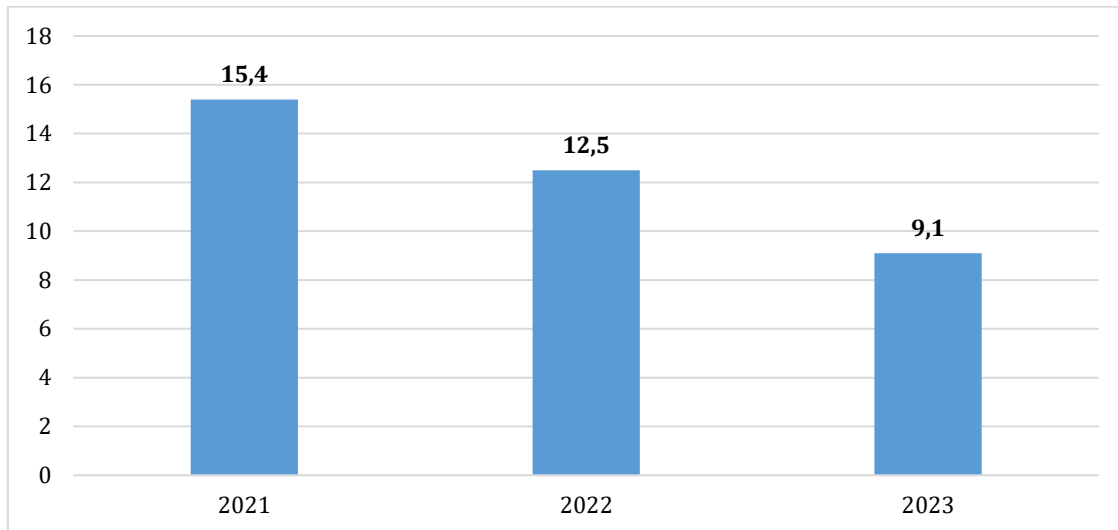

Рис. 4. Динаміка чисельності зайнятого населення, млн осіб

Джерело: розроблено автором на основі даних [9].

Для подолання цієї кризи необхідно впроваджувати державні заходи, спрямовані на покращення ситуації. Відновлення зайнятості є важливим не лише для стабілізації ринку праці, але й для підтримки економіки та добробуту суспільства в цілому.

Тривала війна суттєво впливає на функціонування економіки України загалом і ринок праці зокрема. У період повномасштабного вторгнення структура і географія ринку праці зазнали значних змін. У складних умовах невизначеності та турбулентності він поступово адаптується до нових викликів. Водночас, унаслідок бойових дій, масштабного переміщення населення, мобілізації та територіальних змін, проблеми у сфері зайнятості стають дедалі гострішими.

За оцінками Національного банку України, на початок 2024 року чисельність робочої сили у віковій групі 15–70 років зменшилася більш ніж на чверть порівняно з 2021 роком. Майже половина цього скорочення пов'язана із зовнішньою міграцією, причому частка дистанційно працюючих мігрантів у 2023 році становила лише 8–10 %. Близько 40 % скорочення робочої сили спричинені демографічними втратами, окупацією територій, а також переходом частини населення до економічно неактивної групи через складнощі з працевлаштуванням внутрішньо переміщених осіб (ВПО), необхідність догляду за родичами, збільшення кількості пенсіонерів і невідповідність навичок вимогам ринку праці.

З початку 2024 року, разом із відновленням економіки, зростає і пропозиція робочих місць. За перше півріччя кількість вакансій, за даними Work.ua, збільшилася майже на 19 тисяч і в червні досягла понад 110 тисяч. Проте активність шукачів роботи залишається низькою: кількість оновлених і створених резюме в червні 2024 року становила 304 тисячі, що на 47 тисяч менше, ніж у січні того ж року. Цей показник також є нижчим за рівні 2023 і 2022 років [10].

У таких умовах знижується конкуренція за вакансії: у червні 2024 року цей показник досяг найнижчого рівня за понад три роки, що ускладнює роботодавцям пошук працівників. За дослідженнями Європейської бізнес-асоціації, 74 % роботодавців у 2023 році зазначили, що відчувають гострий дефіцит кадрів, 17 % – часткову нестачу, і лише 7 % не зіткнулися з цією проблемою.

Основними причинами загострення кадрового дефіциту є масова міграція українців за кордон, мобілізація до ЗСУ та поглиблення диспропорцій між секторами, професіями й регіонами. Сучасні тенденції на ринку праці України не сприяють вирішенню проблеми дефіциту кадрів. За оцінками Міністерства економіки України, нестача кадрів сягає майже 30 %.

6. Висновки

У статті досліджено стан ринку праці України, в межах якого проаналізовано демографічну ситуацію в країні, яка суттєво впливає на ринок праці. За останні 10 років спостерігається

зменшення чисельності постійного населення. У 2022 році, після початку повномасштабного вторгнення, за офіційними даними, кількість постійного населення скоротилася на 6,2 млн осіб.

Основними причинами цього є високий рівень смертності, який перевищує рівень народжуваності, а також зростання частки населення пенсійного віку (65 років і старше). За останні два десятиліття ця частка суттєво збільшилася, створюючи додатковий тиск на економіку країни. Низький рівень народжуваності та старіння населення погіршують демографічну ситуацію, яка наразі оцінюється як негативна.

Значний вплив на ринок праці також мали економічні наслідки повномасштабного вторгнення у 2022 році. Велика кількість роботодавців була змушена скоротити персонал, а багато підприємств зруйновано, що спричинило різке зниження попиту та пропозиції на ринку праці. Ці зміни можна прослідкувати через динаміку індексу нових вакансій і резюме на платформах для пошуку роботи.

Починаючи з червня 2022 року, ринок праці поступово почав відновлюватися. Проте попит на робочу силу значно перевищує пропозицію, що спричиняє дисбаланс. Незважаючи на це, відновлення ринку праці триває, і є сподівання на поліпшення ситуації в найближчій перспективі.

References

1. Antoniuk, V. (2024). Vtraty liudskoho kapitalu vnaslidok viiny yak zahroza povoiennii modernizatsii ekonomiky Ukrainy [War-induced human capital losses as a threat to the post-war modernization of Ukraine's economy]. *Economy of Ukraine*, 65(8(729)), 20–33. <https://doi.org/10.15407/economyukr.2022.08.020> (in Ukrainian)
2. Grishnova, O., & Lysenko, V. (2024). Reintehratsiia uchasykiv boiovykh dii u tsyvilne zhyttia: problemy zainiatosti ta shliakhy yikh rozv'iazannia [Reintegration of combat participants into civilian life: Employment problems and ways to solve them]. *Science Notes of KROK University*, 2(74), 146–156. <https://doi.org/10.31732/2663-2209-2024-74-146-156> (in Ukrainian)
3. Yeliseieva, O. K., Kutova, N. H., & Stoletova, I. H. (2021). Analiz ta otsinka tendentsii zarobitnoi platy v Ukraini [Analysis and assessment of wage trends in Ukraine]. *Visnyk Khmelnytskoho natsionalnoho universytetu – Bulletin of Khmelnytskyi National University*, (2), 86–90. <https://www.doi.org/10.31891/2307-5740-2021-292-2-14> (in Ukrainian)
4. Kalinina, S. P. (2022). Prohnostychna paradyhma rozvytku svitovoho rynku pratsi [Prognostic paradigm of the global labor market development]. *Bulletin of Mariupol State University. Series: Law*, (24), 32–42. <https://visnyk-ekonomics.mdu.in.ua/ARHIV-uk/24/5.pdf> (in Ukrainian)
5. Prymostka, O. (2024). Kontseptualni zasady derzhavnoi polityky na rynku pratsi v umovakh pidvyshchenykh ryzykiv [Conceptual principles of state policy on the labor market in conditions of increased risks]. *Sustainable Development of Economy*, 2(49), 331–336. <https://doi.org/10.32782/2308-1988/2024-49-53> (in Ukrainian)
6. National Bank of Ukraine. (2024). Makroekonomichni pokaznyky [Macroeconomic indicators]. *National Bank of Ukraine website*. <https://bank.gov.ua/ua/statistic/macro-indicators> (in Ukrainian)
7. opendatabot.ua. (2024). Smertnist v Ukraini utrychi perevyshchuie narodzhuvanist u 2024 rotsi [Mortality in Ukraine is three times higher than birth rate in 2024]. *Analitika сайту Opendatabot – Analytics of Opendatabot website*. <https://opendatabot.ua/analytics/birth-death-2024-6> (in Ukrainian)
8. Chernovol, K. V. (2024). Ukraini naivyschcha smertnist ta nainyzhcha narodzhuvanist u sviti [Ukraine has the highest mortality and the lowest birth rate in the world]. *Informatsiine ahenstvo UNIAN – UNIAN news agency*. <https://www.unian.ua/sotsiety/v-ukraini-nayvishcha-smertnist-ta-naynizhcha-narodzhuvanist-u-sviti-nardep-ozvuchila-tsifri-12846978.html> (in Ukrainian)
9. Sudakov, M., & Lisohor, L. (2023). Rynok pratsi Ukrainy 2022–2023: stan, tendentsii ta perspektyvy [Labor market of Ukraine 2022–2023: state, trends and prospects]. *State Employment Service of Ukraine, Federation of Employers of Ukraine, Ministry of Education and Science of Ukraine, European Bank for Reconstruction and Development, International Solidarity Fund*. <https://solidarityfund.org.ua/wp-content/uploads/2023/04/ebrd-ukraine-lm-1.pdf> (in Ukrainian)
10. Yatsenko, L. (2024). Osnovni kharakterystyky rynku pratsi Ukrainy u pershomu pivrichchi 2024 roku [Main characteristics of the labor market of Ukraine in the first half of 2024]. *Center for Economic and Social Research of the National Institute of Social Sciences*. <https://niss.gov.ua/doslidzhennya/sotsialna-polityka/osnovni-kharakterystyky-rynku-pratsi-ukrayiny-u-pershomu> (in Ukrainian)